

Vai trò nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ trong các nhà trường quân đội

Nguyễn Văn Muôn*, Tô Thị Hương**

* Chủ nhiệm Bộ môn, Trường Sĩ quan Chính trị, Bộ Quốc phòng

** Phó trưởng khoa thể dục thể thao - trường đại học Văn hoá, Thể thao và Du lịch Thanh Hoá

Received: 4/9/2023; Accepted: 12/9/2023; Published: 23/10/2023

Abstract: *Young lecturers play an important role in determining the quality of education and training at military schools. Therefore, improving pedagogical capacity is a key step in meeting the requirements and tasks of innovating education and training in the new situation, contributing to building a revolutionary, regular, and elite Vietnam People's Army. , modern.*

Keywords: *Pedagogical capacity, methods, and young lecturers*

1. Đặt vấn đề

Đội ngũ giảng viên trẻ là lực lượng đóng vai trò quan trọng, quyết định chất lượng giảng dạy và nghiên cứu khoa học góp phần trực tiếp nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo trong các nhà trường Quân đội. Quan tâm bồi dưỡng, nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ này là khâu then chốt quyết định chất lượng giáo dục, đào tạo đội ngũ cán bộ vừa hồng, vừa chuyên đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội trong tình hình mới. Nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ trong các nhà trường Quân đội là quá trình tác động tích cực, tự giác của các chủ thể làm cho tổng hợp các yếu tố tri thức, kỹ năng, thái độ sư phạm của đội ngũ giảng viên trẻ ngày càng hoàn thiện, đáp ứng ngày càng tốt hơn nhiệm vụ giáo dục, đào tạo và nghiên cứu khoa học ở các nhà trường Quân đội.

Nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ trong các nhà trường Quân đội có vai trò quan trọng, góp phần trang bị, củng cố và hoàn thiện trình độ, năng lực, kỹ năng và thái độ sư phạm của đội ngũ giảng viên trẻ. Hoạt động này giữ vai trò chủ đạo, chi phối đến toàn bộ các hoạt động của các chủ thể trong quá trình thực hiện nhiệm vụ bồi dưỡng, xây dựng đội ngũ giảng viên trẻ trong các nhà trường Quân đội.

2. Vai trò nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ trong các nhà trường quân đội

2.1. Hoàn thiện tri thức khoa học đáp ứng yêu cầu cao trong giảng dạy và nghiên cứu khoa học.

Tri thức khoa học là một biểu hiện cụ thể của năng lực sư phạm quân sự của đội ngũ giảng viên trẻ, không phải tự nhiên mà có, cũng không phải chỉ

học qua một lớp, một chương trình đào tạo là đầy đủ. Ngược lại, để có tri thức khoa học, giảng viên trẻ phải qua học tập thường xuyên, phải được bồi dưỡng, tích lũy trong suốt cuộc đời binh nghiệp giảng dạy. Đặc biệt, đối với đội ngũ giảng viên trẻ, có tuổi đời còn trẻ, tuổi nghề chưa nhiều; tuy đã qua đào tạo giảng viên ở các nhà trường, học viện nhưng hệ thống tri thức khoa học còn những hạn chế nhất định. Điều đó sẽ được khắc phục bằng nhiều biện pháp, nhiều hoạt động, nhưng thông qua hoạt động bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm quân sự là con đường trực tiếp nhất, ngắn nhất và hiệu quả nhất.

Tri thức khoa học được biểu hiện ở trình độ hiểu biết các nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các chỉ thị, nghị quyết của cấp trên; những kiến thức mới về khoa học xã hội nhân văn, khoa học tự nhiên, khoa học nghệ thuật quân sự, khoa học chuyên ngành, nhất là những vấn đề mới, thông tin mới và những kiến thức về các lĩnh vực của đời sống xã hội; có trình độ tin học, ngoại ngữ nhằm phục vụ cho công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học. Thông qua bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm quân sự sẽ giúp cho đội ngũ giảng viên trẻ không ngừng củng cố, phát triển tri thức khoa học về cả chiều rộng và chiều sâu, đồng thời làm cho kỹ năng, kinh nghiệm giảng dạy của họ ngày càng thuần熟, kỹ xảo sư phạm được hình thành và nâng cao. Từ đó, khả năng tổ chức, huy động hệ thống tri thức khoa học vào hoạt động sư phạm ngày càng cao; năng lực truyền đạt hệ thống tri thức đến các đối tượng học viên tốt hơn; năng lực tiến hành biên soạn tiến hành biên soạn bài giảng ngày càng

chu đáo, cập nhật nhiều thông tin mới phù hợp với từng đối tượng; năng lực sư phạm, hướng dẫn, giúp đỡ học viên thiết thực, hiệu quả hơn. Mặt khác, nhờ quá trình nâng cao mà làm cho khả năng độc lập, sáng tạo của giảng viên trẻ trong tổ chức hoạt động sư phạm không ngừng phát triển. Nếu không tiếp tục được nâng cao, những kiến thức chuyên môn của giảng viên trẻ được thu nhận thông qua các lớp đào tạo sĩ quan trước đó dần dần bị mai một, lỗi thời, lạc hậu, không có sự tiếp cận cập nhật mới; khả năng tiến hành các khâu, các bước trong hoạt động sư phạm bị lúng túng, kém hiệu quả.

Tri thức khoa học kết hợp giữa tri thức lý luận và kinh nghiệm thực tiễn, góp phần nâng cao khả năng tự nghiên cứu nắm vững kiến thức trong giáo trình, giáo khoa, khả năng tổng hợp, thu thập, cập nhật thông tin các tài liệu tham khảo chuyên ngành phục vụ cho chuyên môn giảng dạy. Đồng thời, nắm vững được thực tiễn lĩnh vực hoạt động quân sự và các lĩnh vực của đời sống xã hội, có khả năng nghiên cứu khoa học, đề xuất nội dung, giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện và nghiên cứu khoa học, dự báo xu hướng phát triển chuyên ngành, đáp ứng yêu cầu cao đặt ra.

2.2. Hoàn thiện phẩm chất, năng lực, uy tín của người giảng viên.

Trước yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội và nhiệm vụ của cách mạng trong tình hình mới, trực tiếp là yêu cầu xây dựng Quân đội tinh, gọn, mạnh, tiến lên hiện đại, đòi hỏi đội ngũ giảng viên trẻ ở các học viện, nhà trường cần có chất lượng ngày càng cao. Trong đó, nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ là một khâu quan trọng nhằm tạo ra đội ngũ giảng viên ngày càng hoàn thiện phẩm chất, năng lực và uy tín.

Đội ngũ cán bộ, giảng viên phải có phẩm chất chính trị vững vàng, đạo đức trong sáng, kiên định với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm, chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước, kỷ luật Quân đội; trung thành với mục tiêu lý tưởng cách mạng, có lối sống trong sạch, lành mạnh, giàu nhiệt huyết; có tình thương yêu đồng chí, đồng nghiệp, khiêm tốn chân thành tiếp thu học hỏi kiến thức, kinh nghiệm của các thế hệ đi trước; tự nguyện, tự giác học tập, tu dưỡng, rèn luyện, vươn lên. Phẩm chất bao giờ cũng gắn liền với năng lực, năng lực của người giảng viên trẻ bao hàm cả năng lực nhận thức và năng lực hành động, thể hiện ở năng

lực trí tuệ và năng lực tổ chức thực tiễn hoạt động sư phạm quân sự. Năng lực sư phạm quân sự của người giảng viên không đơn thuần là năng lực giảng dạy, mà còn thể hiện ở năng lực tổ chức các hoạt động sư phạm, năng lực giáo dục, thuyết phục, cảm hóa con người, năng lực nghiên cứu khoa học, tự học, tự trưởng thành, phát triển và phải là tấm gương sáng về phẩm chất, đạo đức, lối sống của người giảng viên. Người giảng viên trẻ phải có trình độ lý luận chính trị, có trình độ chuyên môn, nắm được sự phát triển trên các lĩnh vực của đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội...

Sự tổng hòa phẩm chất, năng lực của người giảng viên phản ánh giá trị cao đẹp trong nhân cách của họ, khẳng định uy tín, vị thế của họ để hoàn thành tốt và xuất sắc chức trách, nhiệm vụ được giao. Vì vậy, nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ không chỉ là một đòi hỏi yêu cầu đặt ra mà còn góp phần quan trọng trong việc hoàn thiện phẩm chất, năng lực, uy tín của người giảng viên, đáp ứng yêu cầu trong giai đoạn cách mạng mới.

2.3. Bồi dưỡng phương pháp, tác phong sư phạm, kỹ năng nghề nghiệp của người giảng viên.

Nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ không chỉ dừng lại ở việc làm cho hệ thống tri thức của họ ngày càng được củng cố, phát triển mà còn làm cho phương pháp, tác phong sư phạm, kỹ năng nghề nghiệp của họ ngày càng được hình thành và nâng cao. Bởi năng lực sư phạm quân sự không được nâng cao thì người giảng viên không có phương pháp, tác phong, kỹ năng giảng dạy phù hợp, mà chỉ khi họ được nâng cao thì mới có cơ sở để tự tin lựa chọn phương pháp truyền thụ phù hợp và hiệu quả nhất cho từng đối tượng học viên.

Với phương pháp, tác phong sư phạm khoa học, giảng viên trẻ sẽ có khả năng huy động tối đa hệ thống tri thức của mình vào giải quyết các khâu, các bước trong quá trình giảng dạy đạt hiệu quả cao nhất. Kỹ năng sư phạm góp phần quan trọng vào việc nâng cao bản lĩnh nghề nghiệp, sự tự tin trong hoạt động sư phạm của giảng viên trẻ. Kỹ năng sư phạm bao gồm nhiều nhóm kỹ năng khác nhau như: Kỹ năng chuẩn đoán nhu cầu, đặc điểm học viên và truyền cảm hứng cho học viên; kỹ năng xây dựng kế hoạch sư phạm; kỹ năng tổ chức sư phạm; kỹ năng kiểm tra, đánh giá hoạt động sư phạm; kỹ năng giao tiếp, ứng xử sư phạm... Việc nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ giúp cho họ có kỹ năng

nghề nghiệp, kỹ năng truyền đạt kiến thức, xây dựng tài liệu giảng dạy, cập nhật thông tin, thiết kế bài giảng bảo đảm lô gíc, khoa học, nhất là ở việc thực hiện đúng quy trình huấn luyện, kết hợp được lý thuyết với thực hành, giữa lời nói với động tác trực quan, giữa lời nói với thao tác trên các phương tiện dạy học một cách hài hòa trong từng vấn đề huấn luyện cụ thể, tạo khả năng cho việc tiếp thu nội dung huấn luyện của người học được nâng lên. Do đó, chất lượng bài giảng được nâng lên; ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ mô phỏng, phương pháp giảng dạy tiên tiến, hiện đại, phương pháp giảng dạy tích cực vào giảng dạy được đẩy mạnh; phát huy tính tích cực, chủ động và khả năng tư duy độc lập, sáng tạo của người học.

Phương pháp, tác phong sư phạm, kỹ năng nghề nghiệp của giảng viên trẻ được hình thành, phát triển dựa trên nhiều yếu tố khác nhau như sự hiểu biết về tri thức, phương pháp, phương tiện; thực hành, thực tập của mỗi cá nhân. Ngoài tinh thần tự giác, ý chí, sự kiên trì, tính kỷ luật, nhiệt tình, trách nhiệm, say mê, kỹ năng sư phạm của giảng viên trẻ càng được gia tăng, củng cố và phát triển qua việc bồi dưỡng nâng cao năng lực sư phạm của các tổ chức, các lực lượng thông qua nhiều nội dung, hình thức, biện pháp linh hoạt, sáng tạo và hiệu quả.

2.4. Hoàn thành tốt nhiệm vụ của người giảng viên trẻ, đáp ứng yêu cầu đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo.

Vai trò năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ ngày càng quan trọng cùng với sự phát triển mới của mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Yêu cầu đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo đòi hỏi toàn bộ nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục, đào tạo cần có sự đổi mới, phát triển cho phù hợp. Theo đó, năng lực sư phạm quân sự của đội ngũ giảng viên, đặc biệt là giảng viên trẻ cần phải được nâng cao để có bước phát triển mới.

Đội ngũ giảng viên trẻ hiện nay được đào tạo cơ bản, có nhận thức nhanh, dễ tiếp thu cái mới, có tính linh hoạt sáng tạo cao; tiếp cận nhiều thông tin, có chí tiến thủ, quỹ thời gian nhiều, ít có nhiều vướng bận trong cuộc sống riêng tư... Tuy nhiên, điều này có được khai thác, phát huy đến đâu, theo hướng nào và đáp ứng tới mức nào còn phải có những điều kiện tương ứng quan trọng. Đó chính là khả năng huy động tổng thể các yếu tố thuận lợi nhằm giải

quyết thành thạo, có chất lượng hiệu quả các khâu, các bước trong quá trình sư phạm quân sự đáp ứng mục tiêu yêu cầu đào tạo. Khả năng ấy của mỗi giảng viên trẻ không phải tự nhiên mà có, mà đó là kết quả của quá trình tác động biện chứng giữa giáo dục và tự giáo dục, bồi dưỡng và tự bồi dưỡng, nâng cao và tự nâng cao. Đặc biệt, đối với người giảng viên trẻ với những hạn chế, thiếu hụt của họ càng cho thấy việc nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho họ là vô cùng quan trọng, góp phần giúp cho họ có hệ thống tri thức khoa học, kỹ năng, kỹ xảo, phẩm chất, đạo đức, trình độ, năng lực, phương pháp, tác phong công tác khoa học, phù hợp, hiệu quả, kỹ năng xử trí các tình huống sư phạm, hoàn thành tốt trên cương vị chức trách, nhiệm vụ được giao, xây dựng tổ chức vững mạnh, đáp ứng yêu cầu đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội trong tình hình mới.

3. Kết luận

Nâng cao năng lực sư phạm quân sự cho đội ngũ giảng viên trẻ ở các học viện, trường sĩ quan Quân đội có vai trò vô cùng quan trọng đối với sự phát triển, hoàn thiện nhân cách, nâng cao năng lực toàn diện của đội ngũ giảng viên góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo của các nhà trường quân đội.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập I, II*, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
2. Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết số 109-NQ/QUTW ngày 11/02/2019 của Quân ủy Trung ương về xây dựng đội ngũ cán bộ Quân đội, nhất là cấp chiến dịch, chiến lược đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới*. Hà Nội.
3. Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 – 2025*. Hà Nội.
4. Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết 1657-NQ/QUTW, ngày 20/12/2022 của Quân ủy Trung ương về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới*. Hà Nội.
5. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 89/QĐ-TTg, ngày 18/01/2019 phê duyệt Đề án Nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục đại học đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo giai đoạn 2019-2030*; Hà Nội.